

סושי בהלכה

ענין א - שבירת מקלות אכילה

1 תלמוד בבלי מסכת שבת דף עג עמוד א

משנה. אבות מלאכות ארבעים חסר אחת: המכה בפטיש (גמר כל מלאכה, שכן אומן מכה בקורנס על הסדן להחליקו בגמר מלאכה, ומתניתין נמי לא מיחייב ליה אלא בגמר מלאכה – רש"י)

2 תלמוד בבלי מסכת שבת דף עה עמוד ב

רבה ורבי זירא דאמרי תרוייהו: כל מידי דאית ביה גמר מלאכה - חייב משום מכה בפטיש.

3 רמב"ם הלכות שבת פרק י הלכה טז

המכה בפטיש הכאה אחת חייב, וכל העושה דבר שהוא גמר מלאכה הרי זה תולדת מכה בפטיש וחייב, כיצד המנפח בכלי זכוכית והצר בכלי צורה אפילו מקצת הצורה והמגרד כל שהוא והעושה נקב כל שהוא בין בעץ בין בבנין בין במתכת בין בכלים הרי זה תולדת מכה בפטיש וחייב, וכל פתח שאינו עשוי להכניס ולהוציא אין חייבין על עשייתו.

4 שולחן ערוך אורח חיים סימן שב סעיף ב

הלוקט יבולות שע"ג בגדים כגון אלו היבולות שבכלי הצמר הנשארים בהם מן האריגה, חייב משום מכה בפטיש. והוא שיקפיד עליהם, אבל אם הסירם דרך עסק, פטור.

5 ט"ז אורח חיים סימן שב ס"ק א

משום מכה בפטיש - כל גמר מלאכה נקרא מכה בפטיש:

6 משנה ברורה סימן שב ס"ק ט

משום מכה בפטיש - כל העושה דבר שע"ז נגמר המלאכה חייב משום מכה בפטיש שכן דרך האומן להכות בפטיש על הכלי אחר שנגמרה להשוות עקמימותה:

ענין ב – זהות הדג

1 תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף מ עמוד א

אמר רב ברונא אמר רב: קירבי דגים ועוברין אין נקחין אלא מן המומחה

2 שולחן ערוך יורה דעה סימן פג סעיף ז

קרבי דגים אינם נקחים אלא מהמומחה, א"כ אומר לו הישראלי, (או עו"ג) (ר"ן וכן משמע מרשב"א) המוכרם: אני מלחתי והוצאתים מדג טהור. אבל אם אמר לו: טהורים הם, אינו נאמן, א"כ היה אדם שהוחזק בכשרות.

3 שו"ת אגרות משה חלק יו"ד ד סימן א אות ו - הדברים שצריך בהם השגחה מדוקדקת ביותר

וכ"ש בבתי חרושת שעיקרם הוא בבשר ושומן וכדומה מאיסור, וכן בהשגחות לדברים שעושין לפסח שצריך לדקדק ביותר. וכן בהשגחה על דברים שנעשו מדגים, וכ"ש על דגים עצמן כשהן קלופין ולא נראה בהם הקשקשים שצריך השגחה גדולה עלייהו - ולא לסמוך על דברי הבל דבודין באמרם שהרי בדגים במקום צדייתן איכא רק דגים טהורין - בין בדגים גדולים והנעשה מהן, ובין בדגים קטנים כשמניחים אותן בקופסאות, שיהיה משגיח בשעה שנותנין אותן לקופסאות, וכדומה באופנים אחרים, שיראה ממש שהיה להם קשקשים. ולא יסמוך על טביעות עינו שמכיר שהבשר של הדג כן הוא מדג כשר, כי קשה להכיר בהם אף לציידים מומחין וכ"ש לסתם אינשי.

ענין ג – בישול עכו"ם

1 תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף לה עמוד ב

משנה. ואלו דברים של עובדי כוכבים אסורין ואין איסורן איסור הנאה: והשלקות (כל דבר שבישלו עובד כוכבים ואפילו בכלי טהור וכולהו משום חתנות – רש"י)

2 תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף לח עמוד א

אמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב: כל הנאכל כמות שהוא חי - אין בו משום בישולי עובדי כוכבים. בסורא מתנו הכי. בפומבדיתא מתנו הכי, אמר רב שמואל בר רב יצחק אמר רב: כל שאינו נאכל על שולחן מלכים ללפת בו את הפת - אין בו משום בישולי עובדי כוכבים.

סושי בהלכה

3 רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק יז הלכה יד

עכו"ם שבישל לנו יין או חלב או דבש או פרישין וכיוצא באלו (מכל) דבר הנאכל כמות שהוא חי הרי אלו מותרין, ולא גזרו אלא על דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי, כגון בשר ודג תפל וביצה וירקות

4 שולחן ערוך יורה דעה סימן קיג סעיפים א' וב'

דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי, וגם עולה על שלחן מלכים ללפת בו את הפת או לפרפרת, שבישלו עו"ג, אפילו בכלי ישראל ובבית ישראל, אסור משום בישולי עובדי כוכבים.

עירב דבר הנאכל כמו שהוא חי עם דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי ובישולם העובד כוכבים, אם העיקר מדבר שיש בו משום בישולי עובד כוכבים, אסור. ואם לאו, מותר

ענין ד – על סושי כיצד מברכין?

1 תלמוד בבלי מסכת ברכות דף מד עמוד א

משנה. הביאו לפניו מליח תחלה ופת עמו - מברך על המליח ופטר את הפת, שהפת טפלה לו. זה הכלל: כל שהוא עיקר ועמו טפלה - מברך על העיקר ופטר את הטפלה.

גמרא. ומי איכא מידי דהוי מליח עיקר ופת טפלה? אמר רב אחא בריה דרב עזריא אמר רב אשי: באוכלי פירות גנוסר שנו. (פירות ארץ ים כנרת חשובים מן הפת – רש"י)

2 רמב"ם הלכות ברכות פרק ג & ה

כיצד היא הטפלה שאינה מעורבת, הרי שצריך לאכול דג מליח ואכל הפת עמו כדי שלא יזיק המלח גרונו ולשונו הרי זה מברך על המליח ופטר את הפת מפני שהפת טפלה לו וכן כל כיוצא בזה

במה דברים אמורים כשהיה המין הזה חשוב אצלו ולא היה טפלה, אבל אם היה אחד מחמשת המינים שעירב טפלה אינו מברך אלא על העיקר ופטר את הטפלה, וזה כלל בברכות כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופטר את הטפלה בין שהיתה הטפלה מעורבת עם העיקר בין שלא היתה מעורבת.

3 שולחן ערוך אורח חיים סימן ריב סעיף א

כל שהוא עיקר ועמו טפילה (פי' דבר בלתי נחשב), מברך על העיקר ופטר את הטפילה בין מברכה שלפניה בין מברכה שלאחריה; לא מיבעיא אם העיקר מעורב עם הטפל, אלא אפי' כל אחד לבדו; ואפילו פת שהוא חשוב מכל, אם הוא טפל כגון שאכל דג מליח ואוכל פת עמו כדי שלא יזיקנו בגרונו, מברך על הדג ופטר הפת, כיון שהוא טפל. הגה: וי"א אם הטפל חביב עליו, מברך עליו ואח"כ מברך על העיקר (אגור בשם א"ז); הא דמברכין על העיקר ופטר את הטפילה היינו שאוכלן ביחד או שאוכל העיקר תחלה, אבל אם אוכל הטפל תחלה כגון שרוצה לשתות ורוצה לאכול תחלה כדי שלא ישתה אליבא ריקנא; או שאוכל גרעיני גודגדניות למתק השתייה, מברך על האוכל תחלה אע"פ שהוא טפל לשתיה, ואינו מברך עליו רק שהכל הואיל והוא טפל לדבר אחר (ת"ה סימן ל"ה /ל"א/).

4 משנה ברורה סימן ריב ס"ק ו

ואם אוכל פת כיסנין עם גבינה או שאר דבר ללפת בו אף שהם ג"כ חביבים עליו והוא תאב לאכול אותם מ"מ מברך רק על הכיסנין לבד דמסתברא שהוא העיקר אצלו וה"ה בכל דבר כשאוכל עם מין אחר ללפת בו דמה שאוכל ללפת נחשב רק כטפל:

5 שולחן ערוך אורח חיים סימן קסח סעיף ח

אותם ריקקים דקים שנותנים מרקחת עליהם, הם טפילים לגבי המרקחת וברכת המרקחת פוטרן.

6 משנה ברורה סימן קסח ס"ק מה

דאין מתכווין לאכול הרקיקין ורק שעושין אותם כדי שלא יטנפו הידים מהמרקחת ולכן הוי העיסה בכלל טפל כדלקמן בסימן רי"ב. וכתבו האחרונים שם דבמדינותינו שנותנין מרקחת על הדובשנין [שקורין לעק"ר פלאדיין] שטובים הדובשנין למאכל בעצמן אם כן כונתם גם בשביל אכילת הדובשנין וממילא הם העיקר ומברך עליהם במ"מ ופטר המרקחת. ופשוט דדוקא שבעת אפייה נאפין ביחד אבל אם אפה הדובשנין לבד ואח"כ מניח עליהם מלמעלה המרקחת אין נעשין המרקחת טפילה להם שכונתו לאכול שניהם ואין המרקחת באין ללפת הדובשנין וצריך לברך גם על המרקחת:

7 שולחן ערוך אורח חיים סימן רח סעיף ז

הכוסס (פי' האוכל) את האורז, מברך עליו בפה"א ואחריו בורא נפשות; ואם בשלו הגה: עד שנתמעך (ב"י בשם הרא"ש והר"י), או שטחנו ועשה ממנו פת, מברך עליו בורא מיני מזונות ואחריו בורא נפשות; והוא שלא יהא מעורב עם דבר אחר אלא אורז לבדו, ואם עירב ממנו בתבשיל אחר והתבשיל האחר הוא הרוב, מברך עליו כברכת אותו תבשיל.